

PAIMIONJOEN KOSKIKUNNOSTUKSET VÄLILLÄ KARJAKOSKI – KILLALANKOSKI

Avustus vesien- ja merenhoidon sekä vesistötoimenpiteiden toteuttamiseen

VARELY/7336/2023

Loppuraportti 11/2024

Hankkeen hakija: Paimionjoki-yhdistys ry

Nimi ja yhteystiedot: Paimionjoki-yhdistys ry
PL 50
21531 Paimio

Yhteyshenkilö: Henna Juntunen
henna.juntunen@paimio.fi
p. 041 318 0248

1 HANKKEEN TAUSTA

Paimionjoki-yhdistys on perustettu vuonna 2010 edistämään Paimionjoen vesistön tilaa. Tavoitteena on, että Paimionjoki on ekologisesti terve ja sen virkistyskäyttöarvo on korkea. Toiminnan painopisteet ovat joen vesiensuojelua sekä kala- ja raputaloutta koskevien toimenpiteiden edistäminen. Lisäksi tarkoituksena on edistää maisemaa, kulttuurihistoriaa, virkistyskäyttöä sekä matkailua koskevia toimenpiteitä. Koskikunnostukset tukevat alueellisen vesienhoitosuunnitelman tavoitteita, joissa on mainittu mm. vesieliöiden vapaan liikkumisen turvaaminen. Hanke on linjassa myös Paimionjoki-yhdistyksen oman toimenpideohjelman kanssa (Paimionjoki paremmaksi III – Toimenpideohjelma 2022–2027) [Toimenpideohjelma | Paimionjoki](#).

Paimionjoki luokitellaan ala- ja keskiosaltaan voimakkaasti muutetuksi vesimuodostumaksi, jonka osalta ei voida toistaiseksi päästä hyvään ekologiseen tilaan. Paras saavutettavissa oleva tila edellyttää kuitenkin, että elinympäristökunnostuksia tehdään. Vesienhoidon toimenpideohjelman lisäksi hanketta voi perustella myös

EU:n biodiversiteettistrategian ja ennallistamisasetuksen hengessä, koska kyseessä on koskiluonnon ennallistaminen.

Noin 110 km pituinen Paimionjoki saa alkunsa Someron Somerniemeltä. Järviketju alkaa Someron Painiojärvestä ja päättyy Hovirinnankoskeen. Joen alaosan kolme voimalaitosta Askala, Juntola ja Juva estävät vaelluskalojen pääsyn joen pääuomaan, mutta särkikaloja on runsaasti. Uhanalaisista eliöistä vesistössä tavataan ainakin vuollejokisimpukkaa (vuoden 2019 arvion mukaan luokassa vaarantuneet).

Paimionjoki toimi merkittävänä uittoväylänä 1850-luvulta vuoteen 1957 asti ja mm. tämän ja vilkkaan myllytoiminnan takia koskialueita on muokattu. Tässä hankkeessa keskitytään nimenomaan näihin joen keskiosassa oleviin muokattuihin koskiin; voimalaitospatoihin tai muihin padottuihin alueisiin ei puututa.

Paimionjoen koskien ennallistamista on edistetty järjestelmällisesti vuodesta 2011, jolloin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut-ryhmä tilasi Iktys Oy:ltä Paimionjoen vesistön virtavesien kalataloudellisen kunnostustarveselvityksen. Tämän perusteella haluttiin arvioida vesistön virtavesien kunnostustarpeita ja -mahdollisuuksia. Maastoinventoinnit toteutettiin pääosin vuosina 2012–2013. Aineiston pohjalta laadittu [Paimionjoen vesistön virtavesien kunnostustarveselvitys](#) (Aaltonen & Penttilä, Iktys Oy.) valmistui vuonna 2016. Tähän jatkumona valmistuivat vuonna 2022 tmi Arto Hautalan laatimat tekniset kunnostussuunnitelmat kymmenelle joen keskiosan koskelle Liedosta Koskelle TI ulottuvalla matkalla. Kyseessä ovat samat 10 koskea, jotka tässä hankkeessa kunnostettiin. Suunnitelmat teetettiin hankkeena, jonka hakija oli Paimionjoki-yhdistys ry ja yhteistyökumppaneina Valonia, Kosken TI ja Marttilan kunnat sekä Liedon kaupunki. Kaikki kolme kuntaa osallistuivat myös suunnitelmahankkeen omarahoitukseen. Selostus suunnitteluhankkeesta ja valmiit suunnitelmat löytyvät Paimionjoki-yhdistyksen nettisivuilta: [Paimionjoen keskiosan kunnostussuunnitelmat | Paimionjoki](#).

Vuosina 2022-2023 selvitettiin ranta- ja vesialueiden omistajuustietoja. Koskien rantakiinteistöjen omistajiin otettiin yhteyttä ja asukkaiden suhtautumista kunnostuksiin selvitettiin. Suhtautuminen oli pääasiassa positiivista, ja kaikilta vesialueiden osakaskunnilta saatiin luvat kunnostuksiin. Suunnitelmien valmistumisen jälkeen tulevia kunnostustöitä pohjustettiin selvittämällä aluksi vesilain mukaisten lupien tarve. VARELY:ltä elokuussa 2022 saadun lausunnon mukaan ELY-keskus katsoi, että kunnostusten tekemisellä ei ennalta arvioiden ole vesilain 3 luvun 2 §:n mainitsemia vaikutuksia, joten vesilain mukaista lupaa ei tarvita, kun alla mainitut ehdot täyttyvät:

- Maanomistajilta, joiden alueita käytetään kunnostuksen aikana, on saatava kirjalliset suostumukset.
- Vesialueenomistajilta saadaan suostumukset kunnostusten tekemiseen. Osakaskuntien osalta riittää kun 50 prosentin osuuden omistajalta/ omistajilta saadaan kirjallinen suostumus.
- Kunnostuksilla ei saa merkittävästi muuttaa vedenkorkeutta tai virtaamaa.

Syksyn 2022 aikana koottiin kuntien avustuksella koko hankealueen yhteisten vesialueiden osakaskuntien osakkaiden yhteystiedot. Osakaskuntia on yhteensä 12. Kokoukset kutsuttiin koolle jokaisessa kunnassa erikseen alkuvuoden 2023 aikana. Kaikki osakaskunnat antoivat luvat kunnostuksille. Myös kaikki hankealueen rantakiinteistöjen omistajat tavoitettiin ja heiltä hankittiin kirjalliset luvat kunnostustöille sekä koneiden kululle kiinteistöjen kautta.

2 HANKKEEN TAVOITTEET

Hankkeen tarkoituksena oli toteuttaa suunnitellut kunnostukset kymmeneen koskeen Paimionjoen keskiosassa. Kosket olivat Koskella Tl sijaitsevat Karjakoski, Karjakosken alapuolinen koski, Tuimalankoski, Patakoski ja Koivukylänkoski, Marttilassa sijaitsevat Purhalankoski, Krouvinkoski ja Koskenpäänkoski sekä Liedossa sijaitsevat Eurankoski ja Killalankoski.

Koskikunnostusten tavoitteena oli Paimionjoen ekologisen tilan parantaminen ja koskielinympäristöjen palauttaminen lähemmäs luonnontilaa. Kunnostuksissa tavoitteena oli huomioida erityisesti koskialueiden merkitys kalaston ja muun vesieliöstön elinympäristönä (kalat, ravut, pohjaeläimet, simpukat, nisäkkäät, linnut, kasvit). Koskialueet ovat keskeisiä biologisen toiminnan yksiköitä, jotka pidättävät veden kuljettamia orgaanisia aineksia (esim. puiden lehdet). Koskiympäristön yksipuolisuus heikentää uoman pidätyskykyä ja luonnon monimuotoisuutta. Paimionjoen ekologinen tila on luokiteltu välttäväksi/voimakkaaksi muokatuksi ja tavoitteena on päästä lähemmäksi parasta saavutettavissa olevaa tilaa.

Hankkeen päätavoitteena olivat elinympäristökunnostukset, mutta niiden ohessa tarkoituksena oli saada myös tutkimustietoa vuollejokisimpukan ja muiden simpukkalajien esiintymistiheydestä joessa. Koskikunnostuksilla on usein myös myönteisiä vaikutuksia virkistyskäytön, kalastusmahdollisuuksien ja maiseman kehittämiseen.

Hankkeen viestinnän ja sidosryhmätyön kautta oli tavoitteena parantaa tietoisuutta Paimionjoen vesistön tilasta, muista kunnostustarpeista ja ekologisista arvoista. Viestinnän tavoitteena oli nostaa joen arvostusta ja saada ihmiset havahtumaan siihen, että oman lähiluonnon tilan kohentamiseksi kannattaa työskennellä. Hankkeen avulla hankealueen kunnat ja muut sidosryhmät saavat lisätietoa Paimionjoen tilan parantamisen mahdollisuuksista.

3 TULOKSET

3.1 KONKREETTISET TOIMET AJALLA 23.1.2024 - 31.10.2024

3.1.1 Valmistelut

Päätös avustuksesta saatiin 23.1.2024 ja hanketta aloiteltiin heti vuoden alussa. Ensimmäisenä valmisteltiin poikkeuslupahakemus vuollejokisimpukoiden siirtoon kunnostuksien alta. Myönteinen päätös siirroille saatiin ELY-keskukselta 17.4.2024. Alkuvuoden aikana varmisteltiin myös ranta-alueen omistajilta viimeisiä lupa-asioita kuntoon. Työnohjauksen, koneurakoinnin sekä simpukkasukellusten tarjouspyynnöt lähetettiin helmikuun alussa. Tarjousten perusteella työnohjaajaksi valikoitui Eero Hakala, koneurakoijaksi Marttilan maanrakennus Oy ja simpukkasukeltajaksi Aava Luontoselvitys Oy:n Rami Laaksonen.

22.4.2024 pidettiin maastokatselmus, jossa käytiin läpi kaikki kunnostettavat kosket. Katselmukseen osallistuivat kunnostusten työnohjaaja Eero Hakala, urakoitsija Petteri Lehtovaara Marttilan Maanrakennus Oy:stä, vuollejokisimpukoiden sukeltaja Rami Laaksonen, Valonian asiantuntija Eemeli Huhta sekä Paimionjoki-yhdistyksen työntekijät. Jokaisessa kunnassa mukaan liittyi myös kunnan viranhaltija ja usealla kohteella oli myös mukana rantakiinteistönomistaja/-omistaja.

3.1.2 Simpukkasiirot

Vuollejokisimpukoiden kannan säilymiseksi simpukoita siirrettiin pois kunnostustoimenpiteiden alta. Simpukoiden siirto suoritettiin vain osalta kunnostettavia koskialueita ja kosket pyrittiin valitsemaan aikaisemmin tehtyjen simpukkaselvitysten sekä koskiin kohdistuvan kunnostuspaineen suuruuden perusteella, jotta mahdollisimman paljon simpukoita saatiin turvaan kunnostusten alta. Simpukoita siirrettiin Karjakoskesta, Karjakosken alapuolisesta koskesta, Krouvinkoskesta, Eurankoskesta ja Killalankoskesta. Simpukoiden siirron suorittivat Aava Luontoselvitys Oy:n hydrobiologi ja tutkimussukeltaja Rami Laaksonen ja Paimionjoki-yhdistyksen projektisuunnittelija Annelea Vuontela. Rauhoitetun vuollejokisimpukan käsittelyyn oli Varsinais-Suomen ELY-keskuksen myöntämä lupa poiketa lajin rauhoitussäädöksistä (VARELY/1334/2024).

Simpukoiden siirrot tehtiin 3.–25.6.2024. Pääosin simpukoiden etsintä tehtiin snorklaten. Krouvinkoskella ja vuollejokisimpukan siirtoistutuskohteessa sukellettiin paineilmalaittein. Simpukoiden etsintä tehtiin Paimionjoen savisameassa vedessä käsin pohjaa tunnustellen. Löytyneet vuollejokisimpukat vietiin päivän päätteeksi niiden siirtoistutuskohteeseen tai niitä pidettiin sumpussa enintään kaksi vuorokautta. Keruu tehtiin alueille, joihin oli suunniteltu kunnostustoimia ja joissa oletettavasti liikuttaisi kunnostustyön aikana koneella.

Simpukoiden siirroissa löydettiin yhteensä viittä suursimpukkalajia: vuollejokisimpukka (*Unio crassus*), soukkojokisimpukka (*Unio pictorum*), sysijokisimpukka (*Unio tumidus*), pikkujärvisimpukka (*Anodonta anatina*), ja litteäjärvisimpukka (*Pseudanodonta complanata*) (taulukko 1.).

Simpukoita kerättiin yhteensä 4087, joista vuollejokisimpukoita oli 1774. Sysijokisimpukoita kerättiin lähes sama määrä, 1769 yksilöä. Vuollejokisimpukoista valtaosa, 1615 yksilöä, kerättiin Killalankoskelta (taulukko 1.). Eurankoskella ja Killalankoskessa vuollejokisimpukka oli valtalaji, muilla koskilla sysijokisimpukka.

Simpukoiden siirroista on kirjoitettu oma raporttinsa, joka löytyy tämän raportin liitteenä nro 1.

Taulukko 1. Kerättyjen simpukoiden määrät kohteittain. Uc = vuollejokisimpukka, Up = soukkojokisimpukka, Ut = sysijokisimpukka, Aa = pikkujärvisimpukka ja Pc = litteäjärvisimpukka.

Koski	Uc	Up	Ut	Aa	Pc	Yhteensä
Karjakoski			6			6
Karjakosken alapuolinen koski	13	48	237	4	22	324
Krouvinkoski	11	4	71	5	6	97
Eurankoski	135	4	129	7	8	283
Killalankoski	1615	37	1326	252	147	3377
Yhteensä	1774	93	1769	268	183	4087

3.1.3 Konetyöt

Konetyöt suoritettiin 2.–18.7. 2024. Kunnostuksissa työnohjaajana toimi yrittäjä Eero Hakala ja konetöistä ja kivimateriaalin toimituksista vastasi Maanrakennus Lehtovaara Oy. Yhteensä kunnostettiin 10 koskea, jotka sijaitsivat Kosken TL, Marttilan ja Liedon alueilla. Paikallisten toiveiden vuoksi koskialueita ei kunnostettu tavanomaisessa, eli suunnitelman numerojärjestyksen mukaisessa järjestyksessä alkaen ylimmästä koskialueesta ja päättyen alimpaan, vaan järjestys oli seuraava: Purhalankoski, Koskenpäänkoski, Eurankoski, Killalankoski, Krouvinkoski, Koivukylänpesä, Karjakoski, Karjakosken alapuoleinen koski, Tuimalankoski ja Patakoski.

Työnohjaaja Eero Hakala on kirjoittanut tarkan raportin tehdyistä kunnostustoimista. Raportti löytyy tämän raportin liitteenä nro 2.

3.1.4 Talkoot

Kutusraikokkaita tehtiin talkootyönä Kosken TL Patakoskella ja Marttilan Koskenpäänpesäkoskella. Patakosken talkoot pidettiin 27.8.2024, ja niihin osallistui yhteensä 12 talkoolaista sekä talkoiden ohjaaja Valonian Eemeli Huhta ja Paimionjoki-yhdistyksen Annelea Vuontela. Lisäksi paikalla kävi paikallisen alakoulun oppilaita opettajineen tutustumassa koskikunnostuksiin ja kutusraikkojen tekemiseen. Koskenpäänpesäkoskella talkoitiin 4.9.2024, ja talkoihin osallistui seitsemän talkoolaista sekä talkoiden ohjaaja Valonian Jarkko Leka ja Paimionjoki-yhdistyksen Annelea Vuontela. Kutusoran toimitti paikalle molempiin kohteisiin Marttilan maanrakennus Oy. Soraikat tehtiin käsityönä kunnostussuunnitelmien mukaisesti sellaisiin paikkoihin, joihin ei ollut mahdollista toteuttaa niitä koneella. Talkoista tiedotettiin Paimionjoki-yhdistyksen kotisivuilla ja sosiaalisen median kanavilla sekä kontaktoitiin Livian opiskeluryhmiä, Koskelaisseuraa ja Marttilan perinneyhdistystä.

Kunnostuksista otettiin myös talkootyönä dronekuvaa ennen ja jälkeen toimenpiteiden. Marttilalainen Pasi Lahtinen kuvasi talkootyönä omalla dronellaan koskia kesäkuun lopussa ja kunnostusten loputtua heinäkuussa. Liedon kaupungilta saatiin drone ja kuvaaja Liedon Killalankoskelle ja Eurankoskelle kesäkuun lopussa kuvaamaan koskia ennen kunnostuksia.

3.1.5 Yleisötilaisuus

Koskikunnostuksista järjestettiin yleisötilaisuus 16.10.2024 klo 17-19 Marttilan kunnantalolla. Tilaisuudessa kunnostusten työnohjaaja Eero Hakala ja Paimionjoki-yhdistyksen Annelea Vuontela esittelivät hanketta ja tehtyjä kunnostustoimenpiteitä. Paikalla tilaisuudessa oli parisenkymmentä osallistujaa. Tilaisuudesta tiedotettiin Paimionjoki-yhdistyksen kotisivuilla, sosiaalisessa mediassa ja paikallislehdissä. Lisäksi tilaisuuteen lähetettiin suoraan kutsut kuntien edustajille ja muille yhteistyötahoille sekä kaikille kiinteistönomistajille.

3.1.6 Viestintä

Alueen medialle lähetettiin tiedote alkavista kunnostuksista ja simpukoiden sukelluksista kesäkuun alussa. Lisäksi kunnostuksista tiedotettiin toukokuun lopussa ilmestyneessä Paimionjoki-yhdistyksen uutiskirjeessä. Simpukoista ja kunnostuksista ilmestyi lehtijuttu Auranmaan Viikkolehdestä 6.6.2024 ja Turun Sanomissa 16.6.2024. Medialle lähetettiin tiedote myös konekunnostusten ollessa käynnissä heinäkuussa, kun Kosken TL kunnanjohtaja Henri Partanen ja kansanedustaja Pauli Aalto-Setälä vierailivat katsomassa kunnostuksia Kosken TL Koivukylänpesäkoskella. Kunnallislehdessä ilmestyi ko. aiheesta juttu 18.7.2024. Paimionjoki-yhdistyksen Annelea Vuontela kirjoitti jutun koskikunnostuksista ja kutusraikkotalkoista Koskelaisseuran lehteen. Lehti ilmestyyneen vuoden 2024 lopussa. Hankkeesta tiedotettiin aktiivisesti myös Paimionjoki-

yhdistyksen Internet-sivuilla (www.paimionjoki.fi), Facebook-sivuilla (www.facebook.com/paimionjokiyhdistys) ja Instagramissa. Myös yhteistyökumppanit (kunnat ja Valonia) viestivät hankkeesta omissa viestintäkanavissaan.

3.2 TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET AJALLA 23.1.2024 – 31.10.2024 (LOPPUMAKSATUS)

TOTEUTUNUT KUSTANNUKSET	
Kulut	yhteensä
Ostopalvelut yhteensä	69932,0
Konetyö/raivaukset/materiaalit...	37119,2
Työnohjaus ja valvonta	17812,0
Simpukkasukellukset	15000,0
Hankkeen koordinointi / Palkkakulut	8267,2
Muut kulut /Hankinnat	200,8
Talkoot	1510,0
Kaikki kulut yhteensä	79910,0

Rahoituslaskelma	avustus osuus
Elyn tuki 60 %	47946,0
Omarahoitusosuus 40 %	31964,0
PJY omaa työtä	6500,0
PJY rahaa	6560,6
Koski TI	8001,0
Marttila	6261,6
Lieto	3130,8
talkoot	1510,0
yhteensä	79910,0

4 KUVIA HANKKEESTA

Kuva 1. Maastokatselmus 22.4.2024 Paimionjoella

Kuva 2 Kansanedustaja Pauli Aalto-Setälä, Kunnallislehden toimittaja ja Kosken TL kunnanjohtaja tutustumassa konekunnostuksiin 11.7.2024 Koivukylänkoskella.

Kuva 3 Koivukylänkoski ennen kunnostuksia. Kuva Pasi Lahtinen.

Kuva 4 Koivukylänkoski kunnostusten jälkeen. Kuva Pasi Lahtinen.

Kuva 5 Purhalankoski ennen kunnostuksia. Kuva Pasi Lahtinen.

Kuva 6 Purhalankoski kunnostusten jälkeen. Kuva Pasi Lahtinen.

Kuva 7 Kutusoraikkotalkoot Patakoskella 27.8.2024.

Kuva 8 Kutusoraikkotalkoot Patakoskella 27.8.2024.

Kuva 9 Kutusoraikkotalkoot Koskenpäänkoskella 4.9.2024.

Kuva 10 Kutusoraikkotalkoot Koskenpäänkoskella 4.9.2024.

Kuva 11 Yleisötilaisuus 16.10.2024.